

ВАРНАДСКИ ОБЩИНСКИ ВЕСТНИКЪ

ИЗДАВА ВАРНЕНСКАТА ГРАДСКА ОБЩИНА
ИЗЛИЗА ВСЪКИ ПЕТЪКЪ.

Абонаментъ:
За година . . 55 лв.
За 6 месеца . 30 лв.

Облажения:
Официални по 2 лв.
на квадрат. сантиметър;
търговски
по споразумение.

Всичко, що се
отнася до вестника,
да се изпраща до
кметството — Варна.

Редакцията
в „Цръ Борисъ“,
Благодни вото здание
II-ия етажъ.

Броя 1 левъ.

ВАРНЕНСКОТО ЛЪТОВИЩЕ ПРЕЗЪ 1930 ГОДИНА.

Докладъ

отъ Началника на Курортното Бюро за състоянието на лътовището презъ сезона 1930 г. четемъ предъ Общинския Съветъ на 22 октомври.

Господа съветници,

Тазгодишниятъ сезонъ се разви подъ знакъ на небива до сега тежка стопанска криза. Очакванията за една добра реколта, която да подобри понеже положението, не се оправдаха. Никакъв цени на върненитъ храни още повече отогчуха кризата. Съ това, както и съ голъмата парична криза, главно, се обяснява причината за слабото посещение на лътовището ни тази година отъ лътовници нѣ вътрешността на България. Все поради стопанската и парична криза, която не е чужда и за Ромъния, числото на българитъ отъ Добруджа, както и на ромънитъ отъ Ромъния, които възползвани отъ безплатната вна, други години масово посещаваша Варна отъ 15 априлъ до 15 октомври, тази година е значително по-малко. Напротивъ, тази година числото на чужденцитъ, особено на тия отъ Полша, Турция и Унгария показва едно чувствително увеличение.

Общо взето, тази година всички курорти въ България сж слабо посетени, а между всички, сравнително, най-добре посетенъ е нашия курортъ. До колкото се простиратъ сведенията ни, всички европейски курорти тази година сж били слабо посетени въ сравнение съ другитъ години.

При все това, броятъ на посетителитъ на лътовището ни тази година възлиза на 21883 души, срещу 28830 души презъ 1929 г. — съ 6947 души по-малко, или изражено въ проценти — съ 24% по-малко по отношение 1929 г.

Отъ тѣхъ регистрирани при бюрото 7200 души, срещу 11200 миналата година, т. е. съ 4000 по-малко, изражено въ проценти съ 35.7% по-малко. Въ тая цифра чужденцитъ сж 6272, срѣщу 7058 презъ 1929 г., а отъ България 1928 души срѣщу 4142 презъ 1929 г. Израдено въ проценти намалението на чужденцитъ е 11.1%, а онова на лътовници отъ България — 53%.

Разпредѣленъ по държави чужденцитъ лътовници даватъ следната картина:
Отъ Ромъния 3483 срѣщу

6126 души презъ 1929 г., или съ 2643 души по-малко.

Отъ Чехославия 559 души срѣщу 492 презъ 1929 г., или съ 67 души повече.

Отъ Австрия 134 души срѣщу 107 презъ 1929 г., или съ 27 души повече.

Отъ Германия 133 души срѣщу 75, или съ 58 души повече.

Отъ Турция 162 души срѣщу 129, или съ 33 души повече.

Отъ Унгария 74 души срѣщу 20, или съ 54 души повече.

Отъ Полша 240 души срѣщу 36, или съ 204 души повече.

Отъ Александрия (Египетъ) 10 души Презъ 1929 г. не е имало никакъ.

Отъ равни държави: Америка 7, Италия 4, Англия 1, Белгия 5, Швейцария 6, Персия 5, Литва 2, Франция 11, Гърция 17, Югославия 11, или всичко 67 души.

Въ това разпредѣление не влизатъ екскурзиянитъ отъ чужбина, които сж предетояни по малко отъ 7 дни и, следователно, не сж регистрирани при бюрото, както и детекитъ колонии — български и чуждоотранни. Тукъ не влизатъ също и лътовницитъ отъ България и чужбина, лътували въ монастыра Св. Константинъ и на лагеръ.

Тази година е имало отъ България, отъ равни градове, детски колонии отъ гимназия, прогимназитъ, първоначални училища, жѣлѣзо-пътното училище, руския дворянскъ, българското християнство дружество, Цѣвненския морски отговоръ, сирацитъ отъ войнитъ, Габровския морски отговоръ — всичко 1232 деца, дошло на нѣколко смѣни.

Отъ чужбина е имало: 29 деца отъ Унгария, квартирували въ институтъ на глухонѣмцитъ, 46 полски скаути, 40 вѣнски студенти — широкъ социализмъ, 98 чехски соколи, 40 полски жѣлѣзничари, 12 журналисти полски, 40 учители отъ Прага, 13 занаятчий отъ Буда Пеща и 6 представителъ на оладкарския съюзъ отъ Ромъния.

Както видѣмо по-горе, макаръ общия брой на лътовницитъ презъ отчетната година да е по малкъ съ 24% отъ

на чужденцитъ е само съ 11.1%. Намалението се пада на ромънитъ и българитъ отъ Ромъния, когато броятъ на чужденцитъ, особено отъ Полша (300 срѣщу 36 м. г.) Турция и Унгария е значително увеличенъ презъ отчетната година. Германцитъ, австрийцитъ и чехитъ запазватъ приблизително досегашното си положение съ тенденция за постоянно увеличение. Увеличението на поляци, турци и унгарци се дължи на по-голъмата пропаганда, която се направи тази година въ каванитъ страни, както чрезъ проспекти, така и чрезъ чуждоотранната преса. На друго мѣсто ще говоря за впечатленията на полцитъ, унгарцитъ и турцитъ отъ Варна, нѣкои отъ които още

Отъ курортна карта
" " такси
Всичко

	1930 г.	1929 г.	1928 г.
Отъ курортна карта	215500 л.	315480 л.	306400 л.
" " такси	160000 "	247320 "	250075 "
Всичко	375500 л.	562800 л.	556475 л.

Или тази година съ 187300 лева по малко, процентно съ 33% по-малко. Тази разлика въ по-малко се дължи, главно, на намалението броятъ на лътованитъ отъ България и Добруджа, както и на голѣми брой на журналисти и лѣкари, които сж посетили Варна тази година и, които, съгласно решението на общинския съветъ, се освобождаватъ отъ такси. Презъ това лѣто сж посетили Варна 54 журналисти, отъ които 5 отъ България и 49 отъ чужбина, а именно: 18 отъ Полша, 9 отъ Австрия, 6 отъ Чехия, 4 отъ Унгария, 3 отъ Турция, 4 отъ Ромъния, 3 отъ Германия, 1 отъ Холандия и 1 отъ Сърбия. Лѣкаритъ бѣха 248, отъ които 190 отъ България и 58 отъ чужбина, а именно: 14 отъ Австрия, 14 — Полша, 12 — Чехия, 7 — Ромъния, 3 — Турция, 3 — Унгария, 4 — Германия и 1 отъ Англия.

Както споменахъ въ миналогодишния си отчетъ, тол актъ на куртоазия, проявена отъ страна на общината къмъ лѣкаритъ и журналиститъ, мѣстни и чуждоотранни, се посрѣща съ особено видоволство отъ тѣхъ. Въторженитъ статии на чуждоотраннитъ журналисти за варненския курортъ отъ две години насамъ

презъ точенето на сезона сж занесени въ респективнитъ преси. Имаме вѣчки основания да се надѣваме, че за идната година тѣхното число още по-вече ще се увеличи. Симптоматично е посещението на курорта ни тази година отъ чужденци живущи въ Египетъ (евреи и арменци). При една по-голъма пропаганда въ тая страна, можемъ да разчитаме на по-голъмъ брой посетители отъ Египетъ.

Приходи отъ курортни карти и курортни такси.

Презъ отчетната година общия приходъ отъ курортни карти и курортни такси възлиза на 375500 лева, срещу 562800 лева презъ 1929 г. и 556472 лв. презъ 1928 г., разпредѣлени както следва:

е отгласа на това внимание срѣмо тѣхъ. А никой не можа да оспори, че тия хубави статии въ чуждитъ вестници за Варна сж най-добрата реклама за нѣд. Въ това направление би могло, дори, да се направя нѣщо повече: ежегодно биха могли да се поканятъ за 4 — 5 дни, като гости на общината, по-извѣстни хора на голѣмитъ вестници въ Полша, Австрия, Унгария, Чехия, Германия и Турция по редъ, споредъ кредитъ, предвиденъ за целта, ежегодно въ общ. бюджетъ. Съ това би се дало възможностъ на гоститъ да се запознаятъ съ варненския курортъ и съ неговитъ околности и наследствено сами биха го рекламирали чрезъ вестницитъ, които представляватъ. Така сж постѣпвали и постѣпватъ повечето модерни западни европейски курорти въ началото на своето съществуване.

Що се отнася до въпроса за увеличението приходитъ на общината отъ курортни карти и курортни такси, ще припомня онова, що казахъ въ миналогодишния си отчетъ: до тогава, до като не се установи връзка между жѣлѣзничнитъ власти и курортното бюро никакви мѣрки не ще бъдатъ въ исполнение

да заставатъ лътовницитъ отъ България доброволно да се явяватъ въ бюрото за да се регистриратъ и заплатятъ надлежитъ такси. Връзката, която бюрото държи чрезъ полицията за установяване точната цифра на пристигащитъ ежедневно лътовници има само статистически характеръ, защото не вѣчки отъ тѣхъ, които подаватъ и по еднажъ бюлетинъ за бюрото заедно съ адреснитъ листове, се явяватъ доброволно да издѣлжатъ такситъ. Има дори и такна, които при покана на бюрото отказватъ да се явятъ. Срѣмо такна би трѣбвало да се действува екзекутивно, но такава една мѣрка би направило лошо впечатление между лътовницитъ. Независимо отъ това, по екзекутивенъ начинъ може да се събира само курортната такса, която е 30 лева за възрастнъ човекъ и 10 лв. за деца подъ 15 годишна възраст, като такса фигурираща въ закона за общинитъ. Курортната карта отъ 50 лв., която е определена съ решение на общинския съветъ, не може да се събира по екзекутивенъ начинъ.

А връзка между бюрото и гарата може да има само, ако има 50% намаление по жѣлѣзничнитъ. Тая отстъпка, специално за Варна, на всѣка цена трѣбва да се издействува за идната година. Съ това отъ една страна ще се увеличи числото на лътовницитъ отъ България, а отъ друга приходитъ отъ курортнитъ такси ще се увеличатъ най-малко въ троещъ размеръ отъ сегашнитъ, понеже всѣки лътовникъ, престоялъ повече отъ 7 дни, при завѣрка на билета си на гарата при връщане, трѣбва да представи и квитанция отъ курортното бюро, че е заплатилъ надлежитъ такси.

Унификация на курортната такса.

Друго едно неудобство, което срѣща бюрото при събирането на такситъ е тѣхното подравнение на курортни карти и курортни такси. Повечето отъ лътовницитъ при заплащането на такситъ заплатватъ, защото се подава отдѣлна карта и за какво ще му послужи тя. Нѣкои, до-

ри, особено юристи, отказват да я заплатят, като я намират за незаконна.

За да се избягнат неприятностите в бъдеще по този повод, необходимо е унифицирането на курортната такса, което може да стане в новия закон за общините.

Няколко думи и за размерите на курортната такса. От 1928 г. насам размерите на курортната такса е увеличен на 80 лв. (30 лв. курортна такса и 50 лв. кур. карта). Обаче, той е еднакъв за всички лътовници, без разлика на тяхното социално и материално положение. В западно-европейските курорти, размерите на курортните такси са различни. В около 30 германски курорти се събират дневни такси, размерите на които се движат от 60 пф до 1.50 мк. на лице и на ден. Тъй е разпределяне на зони и според близостта на квартирата в дадена зона от банята, както и категорията на хотела или пансионите се определя и размера на таксата. Тъй напр. в курорта Ваденъ—Ваденъ, кур. такса за лътовници в хотели от I категория е 1.25 мк. на ден; в II категория 0.85 мк; в хавица и общ. заведения 0.30 мк. В Фрой денцатъ има 4 групи такси: 0.80, 0.70, 0.50 и 0.40 мк. на ден и на лице. В Травермюнде на източното Германско море, се събира на ден по 70 пф в I зона и по 60 пф. в II зона. Следи 30 дневно престояване, такса не се събира повече.

В италианските курорти курорт. такса се взима между 1.50 и 4 лире на лице дневно, според елегантността на курорта, хотела или пансиона. В Кюстенджа се събира 50 лей на месец на лице, от лътовници отобдвади в частни квартири. В хотелите през всеко време на годината събират от пътниците по 10 лей на лице в луксовите хотели и по 8 лей в второразрядните.

В французките курорти таксите се определят според категориите на хотелите от 50 от. до 2 фр. на ден и на лице. Таксите се събират само за 28 дни.

В основата на този начин на събиране курортна такса, както се вижда, има една социална справедливост. По богатите, живущи в луксови и по-близо до морето квартири и хотели плащат повече, от ония които живяват в по-скромни и подалеч от морето хотели и квартири. Добре би било ако и у нас се въведеше такава система.

Пропаганда.

Едно от средствата за привличане на лътовници в Варна е навременната и добре организирана пропаганда за курорта. За съжаление, в това отношение има още много да се желае. Едва от три години насам Варненската община започна да обръща по-серiously внимание на пропагандата на своя курорт,

както в страната, така и в чужбина.

Рекламата е душата на търговията. Разгледейки варненския курорт, като търговско предприятие, не можем да не държим сметка и за рекламата, която се прави за неговото пропагандиране. Колкото и да е хубав курорт, каквито ценни качества природни и лечебни да притежава той, сами по себе си те не са достатъчни за неговото по широко рекламиране, както в страната, така и в чужбина. Трябва да се пише, да се говори за него, та да се знае, че съществува.

В това отношение трябва да се върви по стъпките на западноевропейските курорти. Когато стари, с световна известност курорти, продължават да се рекламират, какво остава за един млад курорт, като нашия, за който едва преди 3 години започна да се говори, като модерен курорт.

Ето защо пропагандата на курорта ни, особено през първите години, трябва да бъде добре организирана и навреме направена. Тя трябва да бъде: 1) чрез проспекти и плакати, 2) чрез пресата, местна и чуждестранна, и 3) чрез сказки, придружени с специален филм за Варна.

Пропагандата чрез проспекти и плакати се върши вече от 5 години насам. През 1927 год. са били издадени малки проспекти на български и френски езици. През 1928 г. те добиват малко художествена форма и биват отпечатани на четири езика: български, френски, немски и чехски. През 1929 год. съдържанието им се повече се разнообразява, обаче липсват най-важните данни, които интересуват чужденците, а именно: условията на живота в Варна през летния сезон, като цени на квартири, хотели, храна, такси за бани, курортни такси, превозни средства, цени на билетите от различните западноевропейските градове до Варна през Букурещ и по Дунава и т. н.

В тази годишната проспекти тая празнота и запълнена и по мнението на чужденците, както и в сравнение с проспектите на големите западноевропейски курорти, могат да се нарекат задоволителни. Липсва им само оная художествена изработка, която струва много пари и мъчно може да се получи в България. Тази година проспектите бяха отпечатани на 7 езика, а именно: на български, френски, немски, чехски, полски, унгарски, и ромънски. През идната година към тези езици трябва да се прибавят още турски и есперанто. На последния език се търсеха най-много проспекти през тази година. От всички краища на света имаше запитвания за проспекта на Есперанто. Имаше даже фанатици есперантисти, които изрично споменаваха в писмата си, че не искат други проспекти освен на есперанто. Като се има предвид видът солидната и дори фанатизирана организация на есперантистите в цял свят, проспекти, напечатани в чувствително количество на този език и разпространени чрез клоновете на организацията в големите градове, биха послужили, като средство, за една добра пропаганда в чужбина.

Що се отнася до тиража на проспектите, то сегашния такъв от по 3000 екз. на всеки език се оказа далеч недостатъчен. А проспектите на немски, които, освен в Германия и Австрия, се търсят още в Чехославия, Полша, Унгария, Ромъния (Буковина), както и французките, които

се търсят в Ромъния, Турция и Полша, трябва да бъдат в двоен тираж от това на останалите. Изобщо, тиража на всички проспекти трябва да бъде най-малко в по 5000 екземпляра от всеки език, на немски 10000 и на френски 7000, за да се разпространят на всички пътнически бюра в Европа за раздаване на лекари, хотели, частни лица, вестници и пр. Проспектите трябва да бъдат отпечатани и готови за разпространяване най-късно до 15 януарий.

Плакати миналата година не се отпечатаха. Обаче, мнозина чужденци ми направиха забележка за това, като изтъкнаха значението на художествено изработени плакати, с които си служат, като средство за реклама всички модерни курорти, в това число и нашите конкуренти — сърбитите, и изказа пожелание за идната година да се отпечатат и плакати. За да имаме, обаче, сполучливо изработени плакати с художествена стойност, каквито са плакатите на другите курорти, трябва тсва да стане чрез конкурсъ.

На пропагандата чрез пресата е турено начало тази година. Както Ви е известно, почитаемия *„Свещински“* съвет в тази годишния си бюджет предвиди един кредит от 60000 лева за реклами в чуждите вестници и 30000 лв. — в местните. Направиха се такива в следните чужди вестници: *„Дойче алгемайне Цайтунг“*, Берлин, *„Шлезинг Цайтунг“* — Бреслав, *„Будапешта Хирлап“* — Будапешта, *„Куриер Сожени“* в Краков, *„Черновицер алгемайне Цайтунг“* в Черновозъ, *„Наша реч“* в Букурещ и *„Цариградския вестник“* *„Джюлсүристъ“* и почти в всички български вестници в София и провинцията. Ползата от пропагандата чрез пресата е неспорима. За в бъдеще тя трябва да продължава и се разширява. В това отношение нека ни послужат за пример стари западноевропейски с световна известност курорти, които, въпреки своята популярност, продължават да се рекламират чрез вестниците от ранна пролет до късна есен.

На пропагандата чрез сказки, придружени с светли картини или с специален филм за Варна, трябва също да се тури начало. Да се потърсят подходящи лица в чужбина, приятели на Варна, каквито на последък имаме доста, особено между журналистите, които да се ангажират съчетено на сказки, придружени с новия филм за Варна, след тази година от големия приятел на Варна, кореспондента на немски вестници Г-н Отто Мюлер Нойдорф. Сжизият, който често обиква Европа, би могъл да се наговори с тая задача срещу едно скромно възнаграждение.

И най-сетне, иде пропагандата чрез гостите, които са посетили вече Варна. Те са най-добрите пропагандатори, защото имат възможност да споделят на своите близки и познати след завръщането си най-подробно всичко, що са видели непосредствено в Варна. Наш дълг е да гледаме всъщност да задоволяваме тия гости, за да ги спечелим за винаги, като наши пропагандатори.

Квартирният въпрос

Един от главните въпроси, гласно овървани от развитието на курорта ни, е квартирният въпрос. Той е особено важен за чужденците, които са обикнали на

повече удобства и комфорт по другите западноевропейски курорти и са по-високатели по отношение на квартирите. Ето защо, време е вече и варненския курорт, като модерен такъв, посещаван от по-високатели клиента, мѣтна чуждестранна, да разреши задоволително и тоя въпросъ.

През 1928 г. се тури началото за приважане в известност частните квартири, които се дават под наем на лътовници през сезона. Специална комисия, назначена от г-на Кмета, обходи целия град и състави списък на квартирите, като ги разпредели на три категории. Тоя списък ежегодно се коригира и попълва и по него курортното бюро настанява на квартира ония лътовници, които приважват до услугите му.

Обаче, наред с курортното бюро за настаняване лътовници на квартири се занимават и частни агенти. Практиката да се позволява и на частни бюра да се занимават с тая служба се оказва неудобна и пакотна за реимето на Варненския курортъ. Обикновено агентите, които изпълняват тая служба са хора неинтелигентни, груби и невъзпитани. Държат се непрелично съ гостите и, нахално им натрапват услугите си. Имало е случаи, когато подир един лътовник са тръгнали цял ономъ агенти, безпокоявайки го съ своите натрапчивости до такава степен, што лътовника е идвал до отчаяние. Ставали са често скандали между агентите в присъствието на гостите, въщо което много път лътовниците не пред чужденците.

Има наредба, издадена от г-на Кмета за уреждане на работата на въпросните агенти, както по отношение редът, който трябва да се спазва на гарата при посрещане на гостите, така и по отношение комиссионната, която трябва да получават, срещу извършената от тях услуга, но тая наредба не е била спазвана. Всички агенти са взимали комиссионна много по висока от определена в наредбата размери. Бюрото не е имало възможност да упражнява ефективна контрол над агентите. Би трябвало зад всеки частен агент да има и по един общински такъв, за да следи дейността му и ги контролира. Това положение не бива повече да продължава, ако искаме да запазим на Варна вместо на един модерен курортъ.

За да се тури край на това безредие на мнение съм да се изостави досегашната практика за настаняване на лътовниците на квартири чрез частни агенти, като цялата работа вземе в ръцете си общинското бюро за лътовници. Това може да стане по следния начинъ:

1) Бюрото за лътовници още от сега да започне приважването в известност на всички квартири в града,

които ще се дават под наем на лътовници през сезона. За целта да се назначи комисия, в която да влизат един такъв, един архитект, един представител на наемодателите и чиновник от курортното бюро.

2) Квартирите да бъдат разпределяни на категории според тяхните удобства, комфорт, близостта до морето и пр.

3) Цените на квартирите, след разпределянето им на категории, да бъдат нормирани в преди сезона, през и след сезона, които цените трябва да бъдат строго опазвани. На нарушителите да се предвидят наказателни санкции.

4) Квартири с дървени нехигиенични и без най-необходимите удобства да не се вписват в списъците и да се забрани даването им под наем на лътовници.

Службата по настаняването да се организира по следния начинъ:

1) При клоновете на бюрото на гарата да се назначат 5 — 6 души агенти, честни и владеещи отчасти чужди езици (немски, френски, чехски, и полски) лътовниците, въздаващи се от квартири още при слизането си от влака да се отнесат на право до клоновете на бюрото при гарата, от където ще бъдат настанени на квартири, според желанието им.

2) За услугата на бюрото всеки наемодател да плаща една комиссионна в размеръ на 5% върху едномесечния наемъ.

3) От сумите, събрани от комиссионите, ще се създава фондъ, който ще послужи за въдръжка на агентите.

Това е въ общи черти планът за организацията на работата. Ако се възприеме по принцип монополизирането на работата по настаняване на лътовниците по квартири от общината, може да се назначи специална комисия, която да се занимава подробно с тоя въпросъ.

Хотеленският въпросъ.

Друг един въпрос, твърде важен за правилното развитие на лътовниците ни е хотеленският въпросъ. Добре уредени хотели, съ добри и учтивата прислуга, съ умерени цени са предпоставките за развитието на един курортъ. За съжаление за нашите хотели в това отношение има още много да се направи и, за да се нагодят по вкусовете и изискванията на по-богатия клиента. Особено чужденците са озадачени от неудобствата, които срещат в нашите хотели. В града няма ни един хотел съ ресторант и пансион. Клозетите, дори и в първостепенните хотели имат ония удобства, на които са навикнали чужденците. Никъде не е въведено въ употреба Клозет Папиръ. Повечето от клозетите са съ клека, които чужденците не могат да понесат. Чистотата не въ

всички е от примерните; не всички хотели имат топла и студена течеща вода. А цените са твърде високи, че да не отговарят на удобствата, които предлагат. Тези се определят от самите хотелиери. Никои няма право да ги нормира. Високите цени на първокласните хотели по 180 и 200 лв. на лъглю през пълния сезон в курорта възмущава гостите, още повече, когато срещу тия цени не намират удобствата, каквито трябва да имат. Цените на нашите хотели са по-високи от тия на първостепенните хотели в западноевропейските курорти.

Ето защо, до тогава, до като по законодателен ред не се даде право на кмета да нормира цените на хотелите, трябва да се внуши на хотелиерите да намалят цените си, защото с високите си цени те отиват против собствените си интереси и против интересите на гр. Варна и, че, ако това положение продължава, рискуваме да спечелим на Варна името на скъп курорт.

Що се отнася до чистотата трябва санитарните власти да правят по често ревизии през време на сезона.

Първостепенните хотели да се задължават да имат персонал, владеещ чужди езици — поне френски и немски. Мнозина чужденци се оплакват, че в повечето хотели не могат да се разберат поради липса на персонал, владеещ чужди езици. Имаме олакванна също и против грубото отношение на прислугата спрямо гостите във всякой хотел. И в това отношение трябва да се обърне вниманието на хотелиерите да държат по-интелигентен и по-учтив персонал.

Въпросът за храната.

Един също твърде важен въпрос за развитието на лътовнището ни е въпросът за храната на Варна през лътния сезон. На тоя въпрос трябва да се обърне особено внимание, защото, нъкой от недобростъстия ресторатори, които спекулират с храната, станала причина да се създаде легалната за скъпотията на живота в Варна през време на курорта.

Тоя въпрос може да се реши удовлетворително по следния начин:

1) Преди откриването на сезона да се прегледат ценоразписите на всички ресторанти от специална общинска комисия и цените да се нормират, според категориите на ресторанта.

2) При нормирането на цените да се установи и размерът на порцията.

3) Общината да упражнява строг контрол върху ресторантите за добротата и чистотата на продуктите и за спазване размерите на порциите.

4) На нарушителите да се предвидят тежки наказателни санкции.

5) Ценоразписите на ре-

сторантите да бъдат написани на един чужд език, предпочитателно на немски, като изважанията на ястията да бъдат правилно преведени от български на немски и ясно написани, а не както е било до сега, написани твърде неправилно и твърде ясно, щото чужденците нищо не са разбирали от немските менюта на ресторантите.

Нуждата от една чуждо-странна кухня, немска или френска, която изцяло да задоволява вкусовете на чужденците, особено на повисекателните от тях, става от година на година по-наложителна. Има чужденци с по-истинени вкусове, които не могат да понесат българската кухня и се отчайват.

Време е също и да се помисли и за въвеждането на пълни пансионни (квартира и храна) в Варненския курорт, което е от голяма важност за чужденците. Въ всички заведения, стирани до бюрото от чужбина за условията на живота в Варна през сезона, на първо място стои въпроса; колко струва в Варна пълно пансион на ден и адреси на такива пансионни.

Както Ви е известно, в големите западноевропейски курорти всички хотели имат и свои ресторанти, където госта, освен в квартира, получава утрenna закуска, обяд и вечеря. Липсата на ресторанти при нашите хотели прави лошо впечатление на чужденците. А частни пансионни у нас съвсем липсват.

Ето защо трябва да се работи в това направление, като се заинтересуват хотелиерите и наемодателите на частни квартири, особено там, където се дават повече стаи, да дават и храна на лътовниците.

Въпроса за въвеждането на пълните пансионни е от голямо значение за развитието на нашия курорт, който сега за сега се посещава от хора от средна ръка чужденци (чиновници, учители, дребни търговци), които, преди да тръгнат за нъкой курорт, правят си точно сметката, колко ще струва едно 15 или 20 днешно пребиваване с квартира, храна и път до дадения курорт. А точно сведения могат да се дадат само, ако има пълни пансионни с определени цени.

Келнерския въпрос.

В тисна връзка с въпроса за храната стои и келнерския въпрос, който е един болен въпрос за Варна през лътото. Всяка година в бюрото постъпват маса оплаквания от чужденци против грубите обноси на келнерите, както и против стремежето им да ограбят гостите чрез написване в сметките. Това прави лошо впечатление на чужденците и трябва да се вземат сериозни мерки, за да не се повтарят подобни работи в бъдеще.

Келнерите чрез своята организация се налагат на го-

подарит. Често пъти в големите ресторанти, като казино и „грозд“ се вземат на работа келнери негодни, неопитни и груби, препоръчани и налагани от организацията. Господарите не смътат да им направят най-малката забележка, понеже биват заплашвани веднага с обща стачка в разгара на работата.

Взаимотношенията между господар и келнери трябва да се уредят по начин, щото наред с правата, с които се ползват келнерите, да имат и задължения, които трябва да изпълняват, и при нарушение на тия задължения възнаквалително опоре да се разрешават от един арбитражен съд при бюрото за лътовници по специален правилник, изработен за целта.

В големите ресторанти една част от келнерите да владеят задължително и чужди езици.

Спорове между наемодатели и наематели-лътовници.

През време на сезона често се явяват спорове между наемодатели и наематели — лътовници, било поради нарушение на договорните намени условия от една или от другата страна, било поради недоразумения, възникнали в последствие по една или друга причина между страните. По една традиция, споразително страни се прибягва до услугите на курортното бюро за бързото разрешение на споровете. Последните се разглеждат от една комисия, назначена от кмета, в състава на която влизат: един общ съветник, като председател, общ юристконсулт и началника на курортното бюро. Имало е случай, когато решенията на комисията са не изпълнявани от страните. Но имало и такива, когато оскъдената страна е отказвала да се подчини на решението на комисията. Комисията не разполага с санкции, за да принуди оскъдената страна да изпълни решението. Функциите на комисията са по-скоро помирителни, отколкото съдебни. Твърде малко са случаите, при които може да се постигне помирение между страните. А решения без съответни принудителни санкции са изпълнението им са вълнорни и безпредметни. Те поставят комисията, а и самата общинска власт, в смътно положение пред оприятите страни. Този година имало два случая, при които виновни бяха наемодателите и оскъдени от комисията да възврътнат на наемателите предварително платения наем, обаче, и двамата отказваха да се подчинят на решението на комисията.

Случаите от подобни спорове от година на година зачестяват. Отнасянето им до гражданските съдилища е съпроводена с разходи и дълго разтукане. Такава спо-

рове трябва да се разрешават в срок от 24 часа и решението да бъдат окончателно и безапелационно и изпълнено веднага. За да се постигне тая експедиентност, необходимо е учредяването на един арбитражен съд при общината, респективно курортното бюро, който да разрешава споровете между наемодатели и наематели — лътовници.

Желъзо-пътни тарифни неспособности.

В многогодишния си отчет бяха изтъкнати неудобствата, които представляваха за чужденците липсата на връзка между влака Варна — Русе и паракото Русе — Гюргево — Букурещ. Влак Варна — Русе, който тръгва в 8.35 пристига в Русе в 18.40, а паракото заминаваше за Гюргево в 18.05 По тая начин пътниците за Букурещ биваха принудени да пренощуват в Русе, а тия които искаха останаха вечер да бъдат в Букурещ, трябваха да пътуват през Горнооръховица, което струва по-скъпо.

Благодарение на няколкократните постъпки на постоянното представителство пред дирекцията на желъзниците, тази година се измени взаимно сепето на оутрешния влак Варна — Русе, които пристига сега в Русе в 17.15, или 45 минути преди тръгването на паракото за Гюргево, време достатъчно, за да могат чужденците да изпълнят митническите и полицейски формалности.

Също така тази година се премахна неудобството, което съществувало чужденците, идващи от Полша и Централна Европа през Букурещ поради липсата на връзка между Ориент експреса и влака които тръгва сутрин в 6.30 от Букурещ за Гюргево — Русе. По рано изгивците биваха принудени да пренощуват в Букурещ. Този година тоже се измени взаимно сепето на Ориент експреса в международната желъзопътна конференция в Варшава и пътниците сега без да пренощуват в Букурещ още същия ден пристигат в Варна.

Тия две изменения са от голямо значение за чужденците и тяхното реализиране е една голяма придобивка за Варненския курорт. Също това от една страна се съкратява пътя а от друга намаляват се лишни разходи, които биха посекли курорта. Обаче за по-удобно пътуване от Варшава до Варна през Букурещ желателно е то да става с директен вагон от Варшава до Букурещ, както през Кюстенджа. Тоя въпрос може да се сложи на разглеждане в една от близките конференции на междунар. ж. п. комисия.

Друг един въпрос, който непременно трябва да се реши в благоприятна насока, и, от който зависи в голяма степен посещенията

на курорта ни от повече хора извън пределите на България, е въпросът за наредбата специално за Варна 50% намаление по Бъл. държавни желъзници. Досегашните усилия на общината в това направление останаха безуспешни. Обаче, от разговора, който имаше това лъто с меродавни лица от дирекцията на желъзниците, разбрахме че, там са наклонени вече да признаят необходимостта да се извършат тая жертва специално за Варна, като най-отдалечен курорт, и като такъв, който добива международно значение, и се надяваме да се успее, ако своевременно се направят енергични постъпки пред дирекцията на желъзниците. Споменах по-горе, че при 50% намаление ще се увеличат двойно и тройно приходите от курортните такси, понеже бюрото ще бъде във връзка с гарата при визирването билетите на лътовниците на връщане срещу представяне на кантандия за излизане такса.

Едновременно с това трябва да се иска още, щото ползуването от намалено пътуване по Българските държавни желъзници да почне от 1 май и продължи до 30 октомври, а не, както сега от 15 юни до 15 септември. Въ нашите проекти обявяваме, че курортния сезон в Варна започва от 1 май и трае до края на октомври. Чужденците започват да идват още през май и продължават до края на октомври. При сегашното положение ония чужденци, които идват преди 15 юни и олед 15 септември не се ползват с намаление. Това създава неудобство у тях и те напушат Варна с лоши впечатления.

Да се направят също постъпки за ускорението на влак № 95 Варна — Русе и влак № 96 Русе — Варна, които сега правят 8.30 ч. за изминване на едно разстояние от 224 км. Това пътуване е много утежнятелно за чужденците, които са навикнали на движение от по-голяма бързина. Варна — Русе е най-голяма поддръжната линия. Вагоните са стари и нечисти. Да се направят постъпки пред Дирекцията на Желъзниците за да поставят нови вагони по тая линия, по която лътно време пътуват повече чужденци.

Този година, благодарение на настойчивите постъпки на общината, дирекцията на желъзниците направи влак № 204 от София увеселителен на датите 27 VII и 3. 10, 17, 24 и 31 VIII с 50% намаление при условие, че посетителите ще престоят най-малко 8 дни в Варна.

Пътнишки бюро.

Съ увеличението броят на чужденците — лътовници от година на година, нуждата от откриване на пътнишки бюро за продажба на директни международни желъзопътни билети бързо станала на-

